

© BOERENBOND

AANDACHTSPUNTEN BIJ DE OPFOK VAN WITBLAUWE RUNDEREN

Door de karakteristieke eigenschappen van het Belgisch witblauw ras vraagt de opfok van dikbilrunderen een zeer specifieke aanpak. Als vleesveehouder moet je enkele maatregelen in acht nemen. – *Mieke Van Eetvelde, UGent*

Alles begint met de keuze van de juiste stier. Ongeveer twee derde van de stieren in de huidige populatie Belgisch witblauw (BWB) is drager van één of ander genetisch gebrek. De meeste van deze gebreken leiden tot sterfte kort na de geboorte of tot groeiachterstand. Daarom is het belangrijk er aandacht aan te besteden bij het fokbeleid. Voor al deze defecten geldt dat enkel dieren die 2 defecte genen overerven de afwijking vertonen. Uit 2 dieren die drager zijn, zullen dus 25% aangetaste nakomelingen geboren worden. Uit een drager en een vrij dier komen echter nooit aangetaste nakomelingen, al zal wel 1 op 2 kalveren geboren uit deze combinatie drager zijn. Wanneer de status van de vrouwelijke dieren op het bedrijf niet gekend is, is het het eenvoudigst om steeds gebruik te maken van stieren die volledig vrij zijn. Ook bij de aankoop van

.....
Voorkom een tekort van vitamine E of selenium door de koe de laatste 2 maanden van de dracht te supplementeren.
.....

een dekstier is het zeker aan te raden deze op de erfelijke gebreken te laten testen. Uit vrije stieren kunnen er immers nooit kalveren met afwijkingen geboren worden en zo zal ook het aantal dragers op het bedrijf snel afnemen.

Dikke tong

De erfelijke hyperbespiering eigen aan het ras zorgt ervoor dat veel BWB-kalveren geboren worden met een dikke tong. Hierdoor kunnen ze minder vlot drinken

dan kalveren van andere rassen. Dit verbetert meestal vanzelf als de dieren ouder worden. Wanneer de kalveren echter zwak zijn bij de geboorte of een sterk gezwollen en erg pijnlijke tong hebben, kan dit te wijten zijn aan een vitamine E- en/of seleniumtekort. Door dit tekort worden de spiercellen beschadigd en zwelt de tong. Deze kalveren drinken nog moeilijker waardoor ze zich snel verslikken. Vaak daalt ook de weerstand van deze dieren tegen allerlei ziektes. Een vitamine E- of seleniumpreparaat toedienen vlak na de geboorte is bij deze kalveren nuttig. Toch kan dit het probleem op korte termijn niet oplossen. Een betere optie is om ervoor te zorgen dat de kalveren zonder tekorten geboren worden door de koeien tijdens de laatste 2 maanden van de dracht te supplementeren.

Kromme poten

Naast het moeilijk drinken, komt het ook vaak voor dat BWB-kalveren moeilijk recht kunnen, vooral als ze heel zwaar zijn bij de geboorte. Een andere oorzaak voor het niet kunnen rechtstaan kan zijn dat één of meerdere poten krom zijn. Te korte buigpezen zijn de oorzaak. Dit komt vooral voor bij erg grote kalveren en bij kalveren uit vaarzen, wegens plaatsgebrek in de baarmoeder. Zowel de voorknie als de kogels op de voor- en achterpoten kunnen aangetast zijn. Om wondjes aan de poten en andere problemen (zoals navel- en gewrichtsontstekingen) te voorkomen, is het belangrijk deze kalveren extra aandacht te geven. Deze dieren moeten in de eerste plaats dik ingestrooid worden. De pootjes dagelijks strekken en het kalf voldoende recht helpen, kan op korte termijn voor een spectaculaire verbetering zorgen. Bij erge gevallen is ingipsen of een operatie soms noodzakelijk.

Biest

Aangezien kalveren zonder afweer worden geboren, is het toedienen van biest cruciaal voor de overleving van het kalf. Belangrijk voor een goede weerstand is dat de kalveren vlug (zo snel mogelijk na de geboorte) 2 l biest opnemen. Zoals eerder aangehaald drinken kalveren van het witblauw ras vaak slecht waardoor opgieten met een sonde noodzakelijk is. Tijdens de eerste levensdag moet de rest van de biest in kleine hoeveelheden (vaak) verstrekt worden, waardoor het kalf binnen de eerste 6 tot 12 uur in totaal 4 l biest (veel) moet opgenomen hebben. Niet alleen de hoeveelheid is van belang, maar ook de kwaliteit van de biest. Verse biest van de eigen moeder is aan te raden, op voorwaarde dat die van voldoende kwaliteit is. Om dit eenvoudig te controleren, kan je een colostrometer gebruiken. Je mag enkel goede biest toedienen. Bij onvoldoende kwaliteit is het beter diepvriesbiest te gebruiken. Extra aandacht is nodig wanneer biest van Holsteinkoeien wordt aangekocht. Deze is over het algemeen minder geconcentreerd dan biest van BWB-koeien. Dat wil zeggen dat het kalf van deze 'dunnere' biest meer zal moeten opnemen om evenveel voedingsstoffen en antistoffen binnen te krijgen. Biest van eigen witblauwe koeien is dus steeds aan te bevelen.

Voeding

Voor de verdere verstrekking van melk gelden dezelfde regels als bij melkvee. De kalveren moeten dagelijks 10% van hun lichaamsgewicht in melk krijgen, verdeeld over 2 of meerdere voederbeurten. Voor

een kalf van 50 kg is dit dus 's morgens en 's avonds 2,5 l melk. Wanneer er op het bedrijf geen koemelk aanwezig is, wordt steeds de voorkeur gegeven aan opfok met kunstmelk. Door de constante samenstelling van kunstmelk en het lagere vetgehalte is er minder kans op diarree. Aan kunstmelk worden ook de nodige vitamines en mineralen toegevoegd, waardoor de kans op tekorten klein is. Bovendien verhindert dit ook de overdracht van ziekten (zoals para-tbc) via koemelk. Vanaf de eerste levensweek kunnen er al kalvervlokken ter beschikking worden gesteld, aangevuld met hooi in een hooiruif. Zo leert het kalf snel vast voeder op te nemen en kan het tijdig

de kalveren steeds water ter beschikking hebben. Per kg drogestofopname is ongeveer 4,5 l water nodig. Melk voldoet niet aan deze waterbehoefte. Wanneer er geen of minder water ter beschikking is, zal de krachtvoeropname dus sterk geremd zijn. Zeker bij jonge kalveren en in de winter kan het helpen om het water lauw aan te bieden, zodat dit liever en sneller wordt opgenomen. Bijvoeding is heel het weideseizoen noodzakelijk voor BWB van minder dan een jaar oud. Door het kleinere maag-darmstelsel kunnen deze dieren niet genoeg vers gras opnemen om aan hun energiebehoefte te voldoen. Om echter te voorkomen dat de grasopname nog meer

Bijvoederen is heel het weideseizoen noodzakelijk voor BWB-kalveren van minder dan een jaar oud.

gespeend worden. Kalveren kunnen geleidelijk aan gespeend worden wanneer ze ongeveer 1 kg krachtvoer per dag opnemen. Aangezien witblauwe dieren een kleiner spijsverteringsstelsel hebben dan kalveren van andere rassen, is de opname geringer en worden de kalveren meestal later gespeend. Er moet gestreefd worden naar een ruweiwitgehalte van het totale rantsoen van 20% per kg droge stof om een optimale groei te waarborgen, zonder het risico op clostridium te vergroten. Eventueel kan je ter preventie van clostridium spelt aan het rantsoen toevoegen, wat ook de opname verbetert. Men raadt aan om pas kuilvoerders te verstrekken vanaf een leeftijd van 4 maanden.

Water en bijvoederen op de weide

Minstens even belangrijk om de krachten en ruwvoeropname te stimuleren, is dat

verdrongen wordt, zou bijvoeding van 3 kg droge stof graan, perspulp of maiskuil moeten volstaan. Aangezien deze hoog in energie zijn, maar een lage onbestendig eiwitbalans (OEB) hebben, wordt daarnaast ook best een eiwitbron toegevoegd om de dagelijkse groei op peil te houden. De meerkost van deze bijvoeding betaalt zich vaak terug in een sterkere groei en een jongere leeftijd bij afkalven.

Ademhalingsproblemen

Een van de belangrijkste oorzaken voor groeiachterstand en sterfte tijdens de opfok van BWB-runderen is griep. Doordat dikbieldieren een kleinere longinhoud hebben, zijn ze gevoeliger voor ademhalingsproblemen dan dieren van andere rassen. Zowel de aanwezigheid van ziektekiemen als omgevingsfactoren spelen daarin een belangrijke rol. Een

Vanaf de eerste levensweek kan je krachtvoer ter beschikking stellen, aangevuld met hooi in een hooiruif.

slechte ventilatie, vocht en lage of wisselende temperaturen verhogen het risico op het ontwikkelen van hoest. Het is dus van cruciaal belang om kalveren in pro-pere, droge en goed geventileerde stro-

boxen of iglo's te huisvesten. Om ervoor te zorgen dat de dieren voldoende warmte kunnen verliezen via de huid, is het aan te raden de kalveren te scheren en een goede schurftbestrijding toe te passen.

Naast de omgevingmaatregelen is vaccineren belangrijk om de weerstand van de dieren te verhogen. Een combinatievaccin is daarvoor aan te raden. Het is belangrijk dat er tijdig gestart wordt met vaccineren. Zeker kalveren die in het najaar worden geboren (vóór of tijdens de risicoperiode) hebben vaak onvoldoende weerstand via de biest. Aangezien hun moeders hoogdrachtig nog op de weide stonden, zijn zij onvoldoende in contact gekomen met kiemen waardoor de biest minder antistoffen bevat. Deze kalveren moeten al vanaf een leeftijd van een maand oud gevaccineerd worden. Bij kalveren die in het voorjaar geboren worden, is de weerstand van de biest vaak beter en is vaccineren vanaf 3 maanden oud meestal vroeg genoeg. Vaccinaties tegen BVD en IBR kunnen ook in het vaccinatieschema opgenomen worden, rekening houdend met de status van het bedrijf. ■

[Mieke Van Eetvelde is als dierenarts verbonden aan de Vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde van de Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Gent.](#)